

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

5. De adultis, qui debilem vsum rationis habent, præsertim de Indis, an
sint ab Eucharistia repellendi ? & quid de energumenis?
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

46. Respondi potest negando maiorem, si sensus sit de modo prohibitionis: nam prohibitio non accedendi indigne, est etiam prohibitio non accedendi nisi digne positivae; vt colligitur ex verbis Pauli 1. ad Cor. 11. quibus illud præceptum continetur: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat*; per quam probationem Concilium Tridentinum sess. 13. c. 7. dicit intelligi, non quamcumque, sed Confessionem Sacramentalem. Prohibetur ergo ne quis absque Confessione accedat, qua se reddat positivae dignum. Ideo in eo sensu positivae dignitatis prohibitionem illam explicant Patres. Ambros. lib. 7. in cap. 15. Lucæ: *Nemo enim inquit nisi timuerit Deum, nisi signaculum spirituale custodierit, vel receperit, Sacramentis debet interesse celestibus*. Cyprian. lib. 3. epist. 14. declarans, quid sit indigne accedere, ait, *id est, non dum penitentia acta, non dum facta exomologesi*. Gregor. in lib. 1. Reg. cap. 1. explicans illa verba Pauli supra adducta: *Quid est, inquit, hoc loco se probare, nisi enacuat peccatorum nequitia, se probatum ad Dominam mensam, & primum exhibere*? Quæ omnia probationem, sanctitatem, & dignitatem positivam significant, & exigunt in accedente. Ratio autem sumitur ex ipsa prohibitione, & præcepto, quo idcirco præcipitur probatio, ne scilicet contra reuerentiam tanto Sacramento debitam exponatur periculum carenti effectu propter indispositionem subiecti: quod periculum debet homo vitare procurando in se dignitatem positivam; & hoc non solum per remedium contritionis, sed etiam per Confessionem Sacramentalem ad maiorem securitatem de dignitate habita: non ergo sufficit, non scire indignitatem, sed requiritur scire saltem probabiliter dignitatem, quæ positivae præcipitur: hoc autem in nostro casu non procedit, vt diximus.

47. Vigebis adhuc, quia in aliis Sacramentis non est tanta obligatio procurandi, ne Sacramentum careat suo effectu, vt idcirco non possit in dubio conferri: nam Extrema Unctio conferitur in dubio, an homo sit mortuus, vel viuat; quod à fortiori procedit in Baptismo & Absolutione Sacramentali; ergo præcipit ex eo capite non deberet prohibitio indigne recipiendi Eucharistiam extendi ad casum dubium de indignitate.

Respondet in primis, Extremam Unctionem, Baptismum, & Pœnitentiam in iis casibus non fraudari effectu; quia re vera non ponuntur Sacramenta, si subiectum non sit capax atque adeo non ponitur Sacramentum absque effectu, sicut ponitur Sacramentum Eucharistia vere receptum absque effectu propter indignitatem subiecti. Deinde in omnibus Sacramentis procedit obligatio procurandi, ne Sacramentum careat effectu, si fieri possit; unde si fieri posset, deberet etiam procurari, quod Unctio, vel Baptismus habent suum effectu in prædictis casibus; quia tamen id facere non possumus, applicamus Sacramenta saltem sub conditione, licet exponatur alicui periculo irritationis; quia Sacramenta cum sint instituta potissimum ad hominum utilitatem, & remedium, non est ita ad eorum reuerentiam attendendum, vt non debeamus magis attendere ad utilitatem & necessitatem subiecti, propter quam potissimum instituta sunt. In Eucharistia vero possumus impedire indignitatem subiecti, & irreuerentiam illam, reddendo scilicet subiectum dignum, & habile ad effectu, & ideo non mirum, quod sit obligatio positivae in illo dubio de indignitate procurandi per remedia positivae dignitatis, eo magis, quo maiestas Christi in hoc Sacramento contenti exigit maiorem dispositionem, & dignitatem in recipiente, & maiorem curam ad vitandum omne periculum irreuerentiae.

Obiici rursus potest exemplum ieiunij naturalis requisiti ex præcepto Ecclesiastico ad lumendam Eucharistiam, ne scilicet post cibum, aut potum sumatur: & tamen qui dubitat, an post mediam noctem aliquid comederit, aut biberit, non potest cum illo dubio sumere Eucharistiam, vt docet Thom. Sanchez dicto lib. 2. de Matrim. disp. 4. n. 40. Fagundez de præceptis Ecclesiæ, Præcepto 3. lib. 3. c. 5. num. 18. & alij; ergo nec in dubio de capacitate, & discretionem poterit dari Eucharistia, quia sicut petitur ab Ecclesia ieiunium, petitur capacitas, seu discretio in sumente.

Respondet potest, in primis aliquos negare antecedens, & docere, quod in illo dubio de comestione post mediam noctem possit recipi Eucharistia, cum quibus sentit Layman in Theolog. Moral. lib. 1. Layman. tractat. 1. cap. 5. §. 4. num. 36. & alij, quos affert, & sequitur Antoninus Diana part. 3. tract. 4. de Sacrament. Diana. Resolut. 19. de quo dicemus disp. 15. sect. 2. Deinde si antecedens verum sit, reddi potest discriminis ratio ex eo, quod Ecclesia non solum prohibeat, ne aliquis post cibum, aut potum Eucharistiam sumat, sed etiam exigit positivam conditionem ieiunij. Sic enim habetur in Concilio Carthag. 3. can. 9. Concil. Carthag. & in Africano sub Bonifacio I. can. 8. & in Matiscenensi 2. can. 2. quorum verba referuntur in cap. Sacramenta altaris, de Consecrat. dist. 1. quibus præcipitur, ne vllus nisi ieiunus sit, celebret. Exigitur ergo positivae conditio ieiunij, & ideo non mirum, si ille, qui propter dubium non scit, se habere eam conditionem, excludatur; quod in nostro casu non procedit, cum non exigatur, quod sit capax rationis, sed quod non sit incapax; ex quo diverso modo posset liberari ab onere probandi, vt supra dictum est.

SECTIO V.

De adultis, qui debilem vsum rationis habent, præsertim de Indis, an sint ab Eucharistia repellendi? & quid de Erogenis.

De adultis, qui debilem vsum rationis habent, S. Thomas hac quest. 80. art. 9. docet, iis non esse negandam Eucharistiam; quod idem docent alij Theologi. Cui communi doctrinae obstat videretur, quod contingere potest, aliquos adultos esse capaces quidem peccandi, sed adhuc minorem vsum rationis habentes, quam aliquos pueros, quibus tamen propter imperfectum rationis vsum differri solet Communio per tres, vel quatuor annos, donec maiorem discretionem habeant; ergo tales adulti non debent admitti ad Communionem cum illa imperfectione vsum rationis. Videntur autem eiusmodi esse multa ex iis mancipiis, quæ ex Africa assidue comportantur ad Hispaniam, homines barbari, & longe minus horum mysteriorum discernendorum capaces, quam pueri.

Ad hoc facile respondere potest negando consequentiam. Pueris enim differtur Communio ad tempus magis opportunum, quo procedente ætate melius, & maiori cum reuerentia accedant; illis autem adultis non debet ea de causa differri, cum ob debilitatem iudicij non sit spes melioris dispositionis, aut maioris reuerentiae futurae, & aliunde non expedit, eos per totam vitam alimento spirituali privare. Fateor in ipsis posse etiam considerati progressum aliquem, quia primum instrui possunt quantum sufficit ad sacramentum Pœnitentiae, & tunc non debent statim ad Eucharistiam recipi, donec iuxta eorum capaciter magis instruantur ad hoc sacramentum; qua instructione posita, debent iam

Ll 4 admitti,

48.

Obiici potest exemplum ieiunij naturalis.

Sanchez. Fagundez.

49.

Respondetur.

Concil. Carthag. Concil. Matiscen.

50.

S. Thom. De Indis, verbi gratia dubitatur.

Ratio esse potest pro parte negante.

51.

Impugnatur facile hæc ratio.

admitti, rarius tamen quam alij, qui plenum iudicium, & discretionem habent, ut puta, semel in anno, & in aliquo magno Iubilao.

§ 2.
Difficilius obitare videtur usus Parochiorum in India.

Multi Doctores dicunt abusum esse.

Non tamen hunc usum auferendum est ex parte damnato. Acosta.

Difficilius obitare videtur huic communi Theologorum doctrinæ usus Parochorum in India Occidentali, qui, scientibus Prælatibus, Indos non solum ad annuam Communionem, sed nec etiam ad Viaticum accipiendum in mortis articulo admittunt; quia nimirum eos, licet aliquin baptizatos, & peccandi capaces, huic tamen sacramento suscipiendo ob innatam gentis stoliditatem ineptos omnino reputant. Scio hanc corruptelam magis, & abusum, quam usum, aut consuetudinem visam fuisse non paucis doctrina, & moribus præstantibus viris, qui grauius contra illam verbo, & scriptis agere tentantur. Aliunde tamen non auferem illam omni ex parte damnare, quam inuenio non damnatam, sed ex parte laudatam in Concilio Provinciali Limensi constituitur. § 8. cuius verba hæc refert P. Iosephus Acosta de procuranda Indorum salute, lib. 6. cap. 8. *Quamuis omnes (inquit) Christiani adulti virique sexus præcepto teneantur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum accipere singulis annis saltem in Paschate, tamen huius provincie Antistites, cum aduerterent gentem hanc Indorum, & recentem esse, & infantilem in fide, atque ita ipsorum saluti expedire indicarent, statuerunt ut usque dum fidem perfecte tenerent, hoc diuino sacramento, qui est perfectiorum cibum, non communicarentur; excepto, si quis ei percipiendo satis idoneus videretur. Quibus verbis præteritum usum approbare, & laudare videntur Patres, licet in futurum rebus iam mutatis corrigi, aut mutari velint, his verbis, Quoniam vero complures iam Indorum fidei Christiana doctrinam melius percipiunt, atque hoc diuinum sacramentum non solum deuote cupiunt suscipere, verum etiam petunt, & ut fiat sibi copia, importune efflagitant, placuit huic sanctæ Synodo monere, prout serio monet omnes Indorum Parochos, ut quos audita iam Confessione, perspexerint hunc celestem cibum à reliquo corporali discernere, atque eundem deuote cupere, & poscere, quoniam sine causa neminem diuino alimento privare possumus, quo tempore ceteris Christianis solent, Indis etiam omnibus administrare. Quam tamen constitutionem in usum redactam nondum fuisse, conqueritur idem Acosta cap. 9.*

§ 3.

Ego quidem, quoniam indolem gentis illius, aut naturam non noui, dicam solum in abstracto, & in genere, quovisque licite illis potuerit Eucharistia negari, quidquid sit de excessu aliquorum Parochorum, qui fortasse nimium seueriores in hoc sunt, siue zelo, siue (quod timere aliquando potest) ob pigritiam, qua legiores redduntur ad instituendam plebem sibi commissam, ut hoc modo, quantum fieri potest, apti redderentur Indi ad Eucharistiam percipiendam.

Prima conclusio, Communionem annuam potest illis differri.

Dico ergo primo; quod attinet ad Communionem annuam, facilius potuit Indis differri per aliquod tempus: nam sicut pueris differtur, ut, ætate & discretionem crescente, aptiores reddantur, sic potuit fieri cum Indis: de iis enim poterat etiam sperari, quod crescentes in fide maiorem mysteriorum notitiam, & maiorem reuerentiam erga sacramenta conciperent; intra terminos suæ ruditatis possunt adhuc temporis progressu maiorem cognitionem rerum acquirere. Adde, hac occasione posse illo non leuiter excitari ad corrigendos mores, deponendamque barbariem; spe nimirum Communionis sibi concedendæ, si Christiano more viuunt, & vitam iuxta rationis regulam componant; quæ ratio, & spes non parum potest instigare dilationem annuæ Communionis, cui præceptum ipsum expres-

sis verbis hoc arbitrio Confessarii relinquat, ut ex rationabili causa differat, & protrahat tempus Communionem accipiendæ. Deberent tamē Parochi ita hac ratione moueri ad differendam Communionem, ut simul eisdem Indos doctrina insinuerent, & exhortationibus excitarent ad desiderium Eucharistiæ; & ad morum emendationem, quæ se tanto sacramento dignos redderent. Hæc autem ratio, sicut probat de Indis primum ad finem conuersis, ita cum proportionem probat de singulis eorum filiis postea ad rationis usum venientibus, qui propter innatam tarditatem serius perueniunt ad capacitatem, quæ in ipsis desideratur, & ideo longius poterit illis etiā Communionis differri, quam Europæorū filiis, dum tamen debita eos instruendi cura non prætermittatur.

Quod vero attinet ad Communionem in mortis articulo pro Viatico dandam, de hac nihil dixit constitutio illa Concilij Limensis supra adducta, nec quoad eius omissionem laudauit, aut approbavit præteritum usum; quia de hac maior fortasse serupulus haberi posset, eo quod determinatio illius temporis non tam ex Ecclesiastico, quam ex Diuino præcepto esse videatur, & ideo pueris doli capacibus dixerimus dandum esse Viaticum in illo articulo, licet annua communio eis per aliquot annos differatur; unde rudioribus etiam Indis non videtur neganda Eucharistia pro Viatico, cum iam vergeat spes illa melioris capacitatis, & dispositionis futuræ.

Ceterum de illa etiam Viatici negatione dico secundo: quamdiu Indi non sciunt discernere hoc Sacramentum ab aliis cibis, etiam si aliquin sint doli, & peccati capaces, & quamdiu de eorum capacitare dubitatur, potest licite non dari eis Eucharistia in mortis articulo. Hæc constat ex iis, quæ de prioribus dicta sunt; quia nimirum non possunt ligari præcepto accipiendi Sacramentum, quamdiu ipsum Sacramentum non noscunt, neque etiam in dubio lege obligantur, ut supra diximus: debent tamen, ut monui, à Parochis instrui, ut si capaces sint, notitiam acquirant sufficientem ad sumendum Sacramentum, & remedium tanti ponderis in eo necessitatis articulo.

Loquendo vero de illis, qui aliquin capaces sunt, & notitiam imperfectam, sed sufficientem habent huius Sacramenti ad illud pro Viatico suscipiendum, non repugnat quantum est ex ipsius Sacramenti institutione, ut lege aliqua Ecclesiastica prohibita illis esset Eucharistia in mortis articulo iustis de causis, ut puta in pœnna inconstantie in fide, & leuitatis, ac facili regressus ad idololatriam, veneficia, incantationes, superstitiones, &c. in pœnna ebrietatis assidue, & ut alij terribi hoc supplicio respicerent, & mores Christianos constanter retinerent.

Conclusio hæc probari facile potest ex antiqua Ecclesiæ praxi, quæ ob aliqua enormia peccata consuevit in fine vitæ etiam pœnitentibus Eucharistiam negare, Cuius exempla in solo Concilio Eberino reperiuntur fere viginti, quorum aliqua ea sunt, quæ in nostris Indis maxime notantur, scilicet regressus ad idololatriam. Sic habet Canon 1. *Placuit, ut quicumque post fidem Baptismi salutaris adultæ ad templum idoli idololatriæ accesserit, & fuerit; quod est crimen capitale, nec in fine eum ad communionem suscipere.* Item in Concilio Sardicensi can. 2. *Episcopus, qui fraudibus paru Episcopatu relicto, maiorem accipit, in fine etiam vitæ Viatico priuatur.* Et denique Innocentius 1. *Epist. 3. ad Exco-* perium Thololanum Episcopum §. 2. *refert consuetudinem illam veteris Ecclesiæ, eamque probat, & laudat, licet, rebus iam mutatis, seruari non lit.* Verba Innocentij sunt hæc: *Et hoc quæsumus*

quid de his observari oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentia, & voluptatibus dediti in extremo fine vite sue penitentiam simul, & reconciliationem Communionis exposcunt. De his observari prior, durior; posterior, interveniente misericordia, inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuis, ut concederetur eis, Penitentia, sed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebra persecutiones essent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos non renocaret lapsu, negata merito Communio est; concessa Penitentia, ne totum penitus negaretur, & durior remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesie sue reddidit, iam depulso terrore, Communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi Viaticum profecturus, ne Novatiani heretici negantis veniam asperitatem, & duritiam subsequi videamur. Tribuetur ergo cum Penitentia extrema Communio, ut homines huiusmodi vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro a perpetuo exitio vindicentur. Hec Innocentius; ubi & refert, & approbat veterem vsum negandi Viaticum aliquibus peccatoribus etiam in fine vite penitentibus.

58. Ratio est, quia licet fideles debeant Viaticum in mortis articulo accipere, ad hoc tamen non tenentur, nisi Ecclesia illud dederit, quae in huius Sacramenti administratione potestatem habet ad ea statuenda, vel mutanda, salua Sacramenti substantia, quae suscipiendum utilitati, & ipsius Sacramenti venerationi pro terum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicavit, ut definitur in Tridentino Sess. 1. cap. 2. Sicut ergo Ecclesia ob Sacramenti reverentiam promittit potius hominem absque Viatico mori, quam Sacerdotem absque sacris vestibus celebrare ad Eucharistiam consecrandam pro illo infirmo; sic potest ob eiusdem Sacramenti reverentiam, & ad terrorem, correctionemque peccatorum hominum viatico priuare aliquem, quando id iudicauerit expedire.

59. Dixi tamen in conclusione, non repugnare, quantum est ex institutione huius Sacramenti, quod lege Ecclesiastica negaretur Indis etiam penitentibus Viaticum iustus de causis; nam licet id Sacramenti institutioni non repugnet, repugnare tamen potest Ecclesiasticis decretis, quibus videtur in vniuersum statutum esse, quod nulli, quantumvis grauissimis sceleribus obnoxio in mortis articulo Communio negetur, si penitentia, & compunctionis signa exhibuerit. Sic enim decernere videtur Innocentius I. in verbis supra adductis ex eius Epist. 3. & prius vniuersaliter statutum videtur in Concilio Niceno Can. 13. ubi de penitentibus morituris dicitur: De his, qui ad exitum veniunt, etiam nunc lex antiqua, regularisque seruabitur ita, ut si quis egreditur e corpore, ultimo, & necessario Viatico minime priuetur. Quod si desperatus, & consequutus Communionem, oblationisque participi factus iterum conualuerit, sit inter eos, qui Communionem orationis tantummodo consequuntur. Generaliter autem omni cuiuslibet in exitu posito, & poscenti sibi Communionis gratiam tribui, Episcopus probabiliter (hoc est, ut alij vertunt, cum examinatione seu cum Episcopi cura, & probatione procedente) ex oblatione dare debebit. Vnde in c. Quasi sum 13. q. 2. id extenditur ad eos etiam, qui propter sua delicta morte puniuntur. Et in cap. super eo, de Hereticis in 6. ad hereticos post abiurationem relapsos, & igni tradendos, quibus tamen, si Eucharistiam petant, & eorum penitentia manifesta sit, negandum non esse responder Alexander Papa. Quibus decretis stantibus, difficile est quod possint Praelati inferiores legem condere, qua aliquibus

ob eorum peccata in mortis articulo Communio denegetur.

Nec videtur satisfacere responsio, quam indicat P. Acolta loc. cit. c. 8. quod scilicet adhuc relicta intelligatur Episcopis, & Ecclesiae maioribus ea potestas, cum in Lateranensi Concilio tribuatur Confessario facultas, ut si expedire iudicauerit, differat, & protrahat longius Communionem Paschalem debitam ex praecepto: Hoc, inquam, non satisfaciunt, non enim arguitur bene à Communione Paschali ad Viaticum in mortis articulo, ut si detur facultas differendi illam, detur etiam facultas omnino negandi illud; tum quia sunt diuersa praecepta, & praeceptum non negandi Communionem vlli peccatori in mortis articulo, factum fuerat absque vlla exceptione, aut facultate arbitrandi, ut constat ex iuribus citatis; quare facultas arbitrandi data confessario in Concilio Lateranensi solum debet intelligi circa Communionem annuam, quae sola ibi praecipitur; tum etiam, quia cum praeceptum sumendi Viatici iuxta communionem sententiam non sit Ecclesiasticum, sed Diu num, sicut Ecclesia noluit determinare tempus illius praecepti, sed Communionis praecipienda in vita; sic nec voluit dare facultatem Confessario protrahendi, aut arbitrandi circa illam communionem: non habemus ergo fundamentum sufficiens ad dicendum, relicto fuisse adhuc Episcopis potestatem negandi viaticum contra vniuersales illas Ecclesiae sanctiones, quibus nemini prorsus negandum decernitur.

Ceterum quia leges illae vniuersales sunt merè Ecclesiasticae, non video etiam cur repugnet de facto, quod aliqua legitima, & rationabili consuetudine possit aliquando contra illas praescribi, ut possit ex consuetudine legitima alicui negari aliquibus, sicut posset, si praedictae Ecclesiasticae sanctiones non extarent. Hoc enim habent humanae leges, ut regulariter possint consuetudine contraria quae ceteras habeat conditiones requisitas, abrogari. Nunc autem loquimur solum de possibili, nec volumus, aut possumus definire, an re vera eiusmodi legitima, & rationabilis consuetudo intercesserit cum omnibus debitis conditionibus ad derogandum Ecclesiasticis legibus vniuersalibus in re tanti ponderis; praesertim cum vix sit credibile, respectu tantae multitudinis concurrere semper causas rationabiles ad negandum hoc sacramentum in fine vite, quod vniuersalis Ecclesia decreuerat nemini prorsus vniuersum debere in illo necessitatis articulo denegari.

Addo tamen, & dico vltimo, non videri improbabile, quod stantibus adhuc illis decretis de non neganda Eucharistia in fine vite vlli peccatori penitenti, rationabiliter possit aliquibus negari propter peculiare circumstantias, quae fortasse apud Indos reperiri possunt. Potest enim contingere, ut ex deprauata vita hominis, eiusque inconstancia in bono, ac leuitate ingenita, prudentissime indicetur, nunc etiam carere debito dolore, & proposito, & tunc licet propter aliquale dubium adhiberi possit remedium necessarium absolutionis saltem sub conditione, si capax est, ut subueniamus illi, si forte subuenire possumus: in illo tamen dubio, imo praesumptione maxima indignitatis, reuerentia erga sacramentum Eucharistiae, quam summopere obseruat Ecclesia, videtur exigere, ne exponatur illi irreuerentiae, cum non sit remedium necessarium ad salutem infirmi. Nam si periculum irreuerentiae corporalis, quando scilicet dubium est de vomitu, impedit, ne homini iusto, & optime disposito in fine vite tribuatur; quanto magis periculum fere certum irreuerentiae spiritualis poterit sufficere, ut non detur

60.
Acolta.

61.
Contra illas
leges Eccle-
siasticas non
de facto repug-
nat praescri-
bi aliqua con-
suetudine le-
gitima.

62.
Conclusio vlti-
ma potest
negari Indis
Eucharistia
in fine vite.

detur eiusmodi homini, propter vitandum periculum grauius irreuerentiæ.

63. Neque hic casus, si occurreret, comprehensus videtur in decretis de non neganda Eucharistia peccatoribus in fine vitæ: illa enim decreta loquuntur de peccatore vere poenitente, & cuius poenitentia sufficienter constet. Ideo enim in *Canone illo* 13. Concilij Niceni exigitur, vt cum examine Episcopi concedatur Communio, præcedente debita probatione; & in dicto cap. *super*, de hæreticis in 6. dicitur, dandam esse hæretico relapso Eucharistiam, si manifesta sit eius poenitentia. Aliunde vero periculum illud fraudis, & fictionis visa fuit causa vrgens ad negandum Viaticum Patribus Concilij Eliberini *can. 3.* cuius hæc sunt verba: *Item Flamini, qui non immolauerunt, sed munus tantum dederunt, eo quod se a finestis abstinerunt sacrificiis, placuit in fine eis præstare Communionem; acta tamen legitima poenitentia. Item ipsi si post poenitentiam fuerint machati, placuit ulterius eis non esse dandam communionem, ne luisse de Domini- ca communionem videantur.* Vides, relapsi semel datam fuisse in fine vitæ; relapsi iterum, post exactam poenitentiam non datam propter præsumptionem fictionis; quanto magis de aliquibus Indis ea fictio timeri, & præsumi potest, in quibus experientia totius vitæ ostendit, nunquam etiam post Confessionem peractam, abstinuissse ab ebrietate, superstitionibus, turpitudine, & similibus, cum neque in fine vitæ maiora signa poenitentia veræ in iis appareant, quam in prioribus Confessionibus exhiberent.

64. In hoc ergo morali periculo irreuerentiæ non video, quæ sit ex decretis Ecclesiasticis obligatio dandi Eucharistiam. Ponamus enim, aliquem deprauatæ vitæ, & corruptis moribus, adulterum, incestuosum, concubina domi habitam, absque sacramentorum vfu per multos annos vixisse cum publico scandalo, subito autem morbo correptum, & interrogatum, an velit absolutionem, signum aliquod tenuissimum dedisse; dubium tamen, tum quia dubium est an sit corpus sui, tum quia dubitatur an fuerit ille motus naturalis, an signum poenitentia; & quidem attentis circumstantiis fere videri certum, quod non sit sufficienter dispositus, nec habeat veram poenitentiam: propter extremum tamen periculum, & illud qualecunque dubij vestigium detur illi sub conditione Absolutio: ideone dignus censetur, cui detur Eucharistia cum tali tantoque periculo irreuerentiæ? Quid enim si ille hæreticus fuisset, & hæresiaracha obstinatissimus; daremus ne illi Eucharistiam propter illud qualecunque vestigium dubij de poenitentia volita? Certe non ita parum Ecclesia curat de reuerentia Christo debita in illo sacramento. Absolutione facilius impèdimus cū qualibet dubitationis vmbra: parum enim refert, quod verba sub cōditione proferantur, quæ conditione non existente, sacramentum non conficiunt, & alioquin extrema necessitas vrget ad adhibenda remedia etiā cū spe illa tenuissima, Christi vero maiestas, & tanti mysterij cultus cogit ad non temere illud in sterquilinum proiciendū. Non ergo repugnat, aliquem inueniri, cui, vrgente iam exitu, absolutio sub conditione detur propter maximam necessitatem, & qualecunque dubium poenitentia volita; cui tamen Eucharistia propter indecentiam, & irreuerentiam dari non debeat. Hoc itaque quod de possibili statuimus, si de facto in aliquibus Indis poneretur, excusari posset Parochorum seueritas, eo quod diuturna experientia de hominū leuitate, incorrigibilitate, superstitione, ebrietate, aliisque inueteratis vitiis reddat eos fere certos de indispositione, vixque locū relinquat ad im-

Periculum
fraudis est
causa vrgens
ad negandum
Viaticum.

Quod de possi-
bili hic, forte
de facto in
Indis pone-
mus.

pertiendam absolutione sub conditione, vt in tanto periculo nihil remedium intentatū relinquatur. An vero hæc excusatio ita vniuersalis sit, vt ad communem vsum sufficiat, ipsi viderint: videtur enim difficile, quot tot, & tales circumstantia non solum in vno aut alio, sed in toto fere multitudine cōcurrant.

Concludo itaque, Indorum Parocho, vt muneri suo satisfaciunt, optime facturos, si quod attinet ad Communionem annuam, regulam dicti Concilij Limensis obseruent; vt quos perpexerint hunc cibum ab aliis discernere, eumque deuote cupere, & poscere, ad illum admittant, simulque pro debito suo omnes iuxta captum eorum instruant, excitent, disponant ad notitiam & desiderium huius sacramenti. Quoad viaticum vero morientium, neminem credo debere excludi, nisi talis esset ingenij, de cuius capacitate ad cognoscendum hunc cibum dubitaretur vt minimum, vel certe de eius indispositione talis esset præsumptio, quæ in reuerentiam redundaret huius sacramenti, si tribueretur, iuxta regulas supra positas. Caucant tamen ministri, ne delidia ipsorum in instruendo, & mouendo, excitando ad pietatem, ac veram poenitentiam moribundo, incapacitatis, aut indispositionis, quæ præterdatur, causa sit.

Restat dubium de Energumenis, de quibus olim varij vsus fuerunt, & propter decentiam illis negabatur Communio. Postea vero data fuit, vt constat ex Cassiano *Collat. 7. c. 30.* & Prospero *lib. 4. de prædicationib. & promissionib. cap. 6.* & ex Concilio Araul. *can. 14.* Quæ consuetudo approbatur à Theologis, si cætera requisita adsint, & traditur in Sacerdotali Romano antiquo, dummodo Energumenus hoc sacramentum deuote petat; & tacite videtur admitti in Rituali Romano nouo Pauli V. dum, enumeratis aliis, quibus Eucharistia non est danda, de Energumenis nihil dicit. Circa antiquum vero vsum videri potest P. Valquez *disp. 2. l. 2. cap. 4.* qui eum diligenter examinat, & recenlet.

DISPUTATIO XIV.

De dispositione spirituali prærequisita ad Eucharistiam.

SECTIO I. Debere præcedere statum gratia ante Communionem.

SECTIO II. Vtrum Communicare cum peccato veniali, sit peccatum saltem veniale, sicut Communicare cum mortali est mortale.

SECTIO III. Vtrum ad effectum Eucharistiæ requiratur actualis deuotio in comunicante.

SECTIO IV. An, & quomodo prærequiratur Confessio sacramentalis ante sumptionem Eucharistiæ.

SECTIO V. Quando liceat accipere Eucharistiam, non præmissa Confessione.

SECTIO VI. An, & quomodo requiratur contritio, quando non permittitur Confessio ante Communionem.

SECTIO VII. Quale sit præceptum confitendi statim post Communionem, quando aliquis absque Confessione communicauit.

TRIPLEX est hæc dispositio, scilicet status gratia, deuotio actualis, & Confessio sacramentalis; de quibus singillatim dicemus.

SECTIO